

13. INSTITUTEN, GROENGEBIEDEN EN SPORTCOMPLEXEN

Onder **instituten** worden grotere bebouwingscomplexen verstaan die min of meer solitair zijn gelegen. Met name in en rond de Veluwe, maar ook elders op het Gelderse platteland, zijn instituten gelegen, zoals militaire kazernes, verzorgingstehuizen en solitair gelegen bedrijven. De bebouwing is veelal naar binnen gekeerd en ingebed in een groene en soms parkachtige terreininrichting. In de kern Aalten zijn een aantal verzorgingstehuizen en schoolcomplexen in het groen gelegen.

Groengebieden komen verspreid in de dorpen voor. In ieder geval hebben **begraafplaatsen** als zodanig een plek binnen een dorp. Parken ontstaan bijvoorbeeld als uitvloeisel van vroegere landgoederen, door het intensiveren en recreatief maken van het padennet in bossen of bosjes, of als wandelroute langs waterlopen. Met name vanaf de jaren zestig werden ruime groene lobben in de stedenbouwkundige structuur opgenomen als scheiding tussen verschillende wijken of buurten.

Sportcomplexen komen van oudsher voor aan de randen van kernen. Al deze groengebieden kenmerken zich door hun specifieke functie, de daarbij behorende bebouwing en parkeergelegenheid. Ze zijn vaak gescheiden van de omgeving door hekken, hagen of andere beplanting.

13.1. Beschrijving instituten, groengebieden en sportcomplexen

Stedenbouwkundig Binnen dit deelgebied valt een breed scala aan gebieden. Het betreft enerzijds gebieden waar groen overheerst als sportcomplexen, volkstuinten, begraafplaatsen de groenzone langs de Slingebeek en Keizersbeek in Aalten.

In Dinxperlo liggen de meeste gebieden aan de rand van de bebouwde kom, behalve enkele smalle groenstroken tussen de woonwijken, de begraafplaats in het centrum en de groengebieden in het bedrijventerrein.

In Bredevoort vallen de wallen in het noordwesten met de oude stadsgracht en de Slingeplas onder dit deelgebied. In deze gebieden komt weinig tot geen bebouwing voor, maar omdat dit gebied binnen het beschermde stadsgezicht valt, is het toetsingsniveau bijzonder. De sportparken komen voornamelijk voor aan de rand van de kern. Op deze parken is meestal bebouwing aanwezig in de vorm van kantines met kleedlokalen en tribunes.

Tot dit deelgebied behoren ook instituten als scholen, kerken en verzorgingstehuizen. De bebouwing is min of meer solitair gelegen, soms in een parkachtige context of midden in een woongebied, en is veelal naar binnengekeerd. Deze laatste categorie is niet specifiek op de kaart aangegeven.

Bebouwing Bij instituten als scholen, kerken en verzorgingstehuizen betreft het over het algemeen op zich zelf staande bebouwing, dat in architectuur afwijkt van zijn omgeving. De bebouwing dient veelal als oriëntatiepunt in de omgeving. Veranderingen aan deze gebouwen, vanwege nieuwe eisen, vergroting van ledenaantal of functie-uitbreidingen zijn niet uit te sluiten bij deze bebouwingstypen.

13.2. Waarden, niveaus en criteria instituten, groengebieden en sportvelden

Criteria worden altijd gehanteerd in combinatie met de beschreven kenmerken. Die kenmerken worden beschreven die van waarde worden geacht. Deze vormen het toetsingskader voor instituten, groengebieden en sportvelden. Bij nieuwbouw gelden de eigen stijkenmerken als criterium. Deze dienen wel te passen in de eigen omgeving. Voor wijzigingen en toevoegingen geldt het betreffende hoofdgebouw als criterium en in tweede instantie de directe omgeving.

Dit houdt geenszins in dat nieuwe ingrepen van enige omvang geen eigen gezicht mogen hebben. Een goed ontwerp is meer dan kijken naar gebouw en de omgeving. De bestaande omgeving kent immers ook gevarieerde architectuur. Voor dit gebied geldt een regulier toetsingsniveau, voldoende voor het behoud en beheer van bestaande kwaliteiten. De wallen de gracht van Bredevoort vormen een uitzondering: bijzondere toetsing vanwege het beschermde stadsgezicht. Bij wijzigingen aan bestaande gebouwen is de zichtzijde (voorere gebied) van publiek belang. De achterzijde achterere gebied) is welstandsvrij.

Toetsingskader instituten

Toetsingsniveau: Voor: regulier, achter: welstandsvrij. Wallen en gracht Bredevoort; bijzondere toetsing.

Toetsingscriteria:

- Omgeving: Eigen erfindeling, individuele architectuur.
- Maat en schaal: Passend in eigen omgeving.
- Vorm en gebaar: Architectonische eenheid per gebouwonderdeel.
- Stijl en detail: Nieuwbouw in één stijl. Wijzingen passend bij het betreffende bouwdeel.
- Materiaal en kleur: Passende materialen en overwegend gedekte kleuren. Passend in eigen omgeving.

Toetsingskader groengebieden en sportvelden

Toetsingsniveau: Voor: regulier, achter: welstandsvrij.

Toetsingscriteria:

- Omgeving: Groen park of sport, individuele architectuur.
- Maat en schaal: Passend in weidse omgeving.
- Vorm en gebaar: Architectonische eenheid per gebouwonderdeel.
- Stijl en detail: Nieuwbouw in één stijl. Wijzingen passend bij het betreffende bouwdeel.
- Materiaal en kleur: Passende natuurlijke materialen en overwegend gedekte kleuren. Passend in weidse omgeving.